

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

Od Gutenberga do digitalnog zapisa

Knjiga, odnosno neperiodična tiskana publikacija od najmanje 49 stranica ne brojeći omot, kako ju metodološki definira službena statistika, koristi se više od 7 000 godina, kad su se pojavili zapisi na bambusovim daščicama u Kini. Iako već antičko vrijeme bilježi neke od bisera svjetske filozofije i književnosti, najvažniji događaj u povijesti knjige zasigurno se zbio sredinom 15. stoljeća, kad je Nijemac Johannes Gutenberg razvio tiskarski stroj. Budući da su se sve knjige u Europi dotada množavale prepisivanjem rukom, stroj je ubrzao proces tiskanja knjiga i prouzročio pravi preokret na europskoj renesansnoj sceni. Vjerojatno Gutenberg nije mogao ni zamisliti kakav će utjecaj imati na svjetsku kulturu i da su upravo zahvaljujući njegovu izumu remek-djela Cervantesa ili Shakespearea našle put do čitatelja. Upravo se tih dvaju velikana prisjetio UNESCO, kad je 1995. na Općoj konferenciji u Parizu dan njihove smrti – 23. travnja proglasio Svjetskim danom knjige i autorskih prava.¹

Knjižnice – način na koji knjige ulaze u svakodnevni život

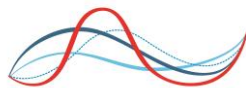
Odavno knjige nisu rezervirane samo za učenjake i mislioce, ozbiljne i stroge prostore poput kabineta i sveučilišta, nego su postale dostupne običnom građanstvu koje svoje omiljene naslove čita dok putuje vlakom ili tramvajem, čeka let na aerodromima ili red kod liječnika, opušta se u hladu borova na plaži ili, ono najjednostavnije i često najljepše, u toplini svog doma. A da bi knjiga bila toliko raširena i dostupna uvelike doprinose knjižnice.

Što se može pronaći u hrvatskim knjižnicama?

Stanovnicima Hrvatske na raspolaganju je 1 768 knjižnica, od kojih je većina, točnije 84,8%, u sastavu neke ustanove ili poduzeća, 9,6% ih je samostalnih, dok je u sastavu druge knjižnice njih 5,6%.

Ako ste ikad pomislili da je sav sadržaj u knjižnicama zastario i ne udovoljava vašim željama, možda će vas iznenaditi podatak da se u njima može koristiti gotovo 27 milijuna knjiga i brošura, od čega je korišteno oko 8 milijuna.

¹ UN: World Book and Copyright Day 23 April:
<http://www.un.org/en/events/bookday/>

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

ZANIMLJIVOSTI

Zagreb, 15. prosinca 2017.

Najveći dio, čak 3,0 milijuna koristio se u narodnim knjižnicama, dok je 2,7 milijuna korišteno u visokoškolskim i sveučilišnim knjižnicama. Prinove iz drugih knjižnica ili ostalih izvora jesu gotovo 744 tisuće novih knjiga i brošura.

No, knjižnice nisu rezervirane samo za knjige, nego se u njima može prelistati čak 2 milijuna novina i gotovo 1,5 milijuna časopisa. Podaci pokazuju da je čitanje novina, koje čine 18,1% knjižne građe, druga najdraža aktivnost u knjižnicama, a članovi knjižnica mogu to činiti u 477 čitaonica.

Multimedijalnim odjelom može se pohvaliti 266 knjižnica, a 36,2% knjižnica ima WLAN bežičnu mrežu. Broj nove elektroničke građe porastao je s 11 960 u 2013. na 314 986 u 2016., dok je digitalna građa s 1 977 porasla na 23 091 zapis.

Slijepim osobama namijenjene su 22 knjižnice u Hrvatskoj.

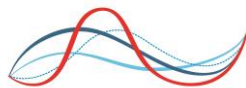
Svaki treći stanovnik Hrvatske član je knjižnice

Najviše članova hrvatskih knjižnica učlanjeno je u školske (40,4%) i narodne knjižnice (39,5%). Čak 59,1% članova knjižnica čine žene, koje općenito više čitaju, što potvrđuju Eurostatovi podaci objavljeni u digitalnoj aplikaciji "Život žena i muškaraca u Europi – Statistički portret". Naime, u posljednjih 12 mjeseci 35% žena i 20% muškaraca starijih od 15 godina pročitao je barem pet knjiga.²

Djeca, tj. mlađi od 14 godina čine 35,6% članova knjižnica. Upravo su njihovu uzrastu namijenjeni odjeli za djecu i mladež kojima raspolaže 43,7% knjižnica, dok igraonicu za djecu imaju 173 knjižnice. Iako učenicima tijekom osnovnoškolskog obrazovanja možda nije omiljena lokacija, dobro je znati da u Hrvatskoj postoji 858 knjižnica osnovnih škola u kojima je pohranjeno 4,6 milijuna knjiga i brošura.

Osim što među članovima knjižnica ima više žena, profesionalnu pomoć i uslugu također će češće pružiti žene jer, naime, udio žena u ukupnom broju od 4 066 zaposlenih u knjižnicama iznosi čak 82,9%.

² Eurostat, Život žena i muškaraca u Europi – Statistički portret:
<https://www.dzs.hr/womenmen/bloc-3b.html?lang=hr>

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

ZANIMLJIVOSTI

Zagreb, 15. prosinca 2017.

Hrvatske knjižnice obilježavaju svoj dan

Dan 11. studenoga, kada se slavi popularno Martinje, od 2010. hrvatske knjižnice obilježavaju kao svoj Dan hrvatskih knjižnica. Na taj dan dodjeljuje se nagrada za najbolju knjižnicu, a odabranim se geslom za određenu godinu nastoji aktivirati čitatelje. Tako je 2017. imala geslo Knjižnica za sve nas. Dođi i ti. Okreni stranicu!, čime se zagovara širenje i modernizacija knjižnica kao mjesta na kojima svatko može pronaći potrebne izvore za stjecanje novih znanja i vještina te prostor za susrete sa suradnicima i prijateljima.³

Upravo su aktivni korisnici najveće bogatstvo knjižnica. Od ukupnog broja članova knjižnica, njih 87,9% jesu aktivni korisnici. Prava je šteta imati članstvo, a ne iskoristiti ga i uživati u knjigama, časopisima, novinama te brojnim radionicama. Zato se aktivirajte, a ako već niste, tijekom 2018. pridružite se nešto više od 1,3 milijuna članova knjižnica. Jer kako je Albert Einstein davno rekao: "Jedina stvar koju sa sigurnošću morate znati je lokacija knjižnice!"

³ Izvor: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu:
<http://www.nsk.hr/dan-hrvatskih-knjiznica-2017/>